

Na vsaki strani
je polovica
vsega sveta
in vsa prihodnost
je v rokah
tistih, ki imajo
moč in voljo.
Vse je v rokah
tistih, ki imajo
moč in voljo.
Vse je v rokah
tistih, ki imajo
moč in voljo.

Poslanec Dr. Trumbić stane 1-50 dtn.

Politična platforma v govoru

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

22. številka.

MARIBOR, dne 14. maja 1925.

59. letnik.

Pred novim položajem.

V ponedeljek se je po daljšem odmoru zopet enkrat sestala narodna skupščina. S tem pa še ni rečeno, da se začne tudi redno parlamentarno delo in ustvari nov položaj, ki se že toliko pričakuje in napoveduje. Zavlačevanja pa bo moralo biti le kmalu konec, ker se mora vsak čas potrditi še ostalih 24 hrvatskih mandatov in ko pridejo tudi ti poslanci v parlament, se bo Pašić le moral odločiti ali na levo ali pa na desno, ali z Radičem, ali pa s Pribečevićem. Kar se v Beogradu dogaja, izhaja v glavnem iz tega, da radikali ne vodijo pod sedanjim svojim vodstvom države, ampak samo strankarsko politiko.

Pa tudi po tej politiki mora priti do neke odločitve, ko bodo enkrat vsi poslanci v parlamentu, kjer bodo potem imeli radikali s Pribečevićevimi samostojnimi demokraciji vred samo 10 glasov več kot vse druge parlamentarne skupine, ki tvorijo sedaj opozicijo. S temi 10 glasovi večine pa je PP vlada v vedni nevarnosti, da jo zrušijo navadni slučaj. Nekaj vladnih poslancev je vedno okrog po svetu na raznih izdatnih komisijah in kupčijah, par jih ostane doma, par jih zbolijo in tako se lahko PP vlada znajde vsak dan brez svoje večine.

Ne radi države in naroda, ampak radi te pičle in negotove večine, ali radi nevarnosti, da izgubi njegova stranka oblast, je začel Pašić govoriti o sporazumu in je poslal svoje posebno zaupne ljudi na razgovore in pogajanja z radičevci.

Pribečevića, ki pozna seveda tudi samo strankarsko politiko, pa to strašno peče in vznemirja. Dolgo časa je na vse kriplje tajil razgovore med radikali in radičevci, ko se pa to ni več dalo, je pa začel tolažiti svoje pristase, da bodo v skrajnem slučaju itak vsi sprejeti v radikalno stranko in da bodo kakor doslej ostali na oblasti.

Ker ima Pašić rajši vrabca v rokah kot pa globo na strehi, je Pribečević res še za enkrat ostal v vladi, a vsa znamenja kažejo, da je to zadnjič. Pribečevićovo hvalisanje, da je njegova politika privedla ali prisilila Radičevo stranko do priznanja monarhije, ustave in do drugega popuščanja, je prazno, prazno in brezuspšno je tudi njegovo hujskanje in tožarenje, ko se radikalski prvaki razgovarjajo z voditelji hrvatske seljaške stranke, Hrvati pa imajo pri vsem svojem popuščanju in pri precejšnji zmedbi v svoji politiki le to dobro, jasno in odločno, da smatrajo Pribečevićovo politiko za vir vsega zla in da ne mislijo storiti korakov, ki bi jih Pribečević lahko izrabil v svojo korist.

Te dni so beograjski listi mnogo pisali o novem položaju, ki se počasi, a gotovo razvija. Največji beograjski dnevnik »Politika« je nanizal celo vrsto izjav raznih politikov, ki se v glavnem popolnoma strinjajo glede novega

položaja. Prvi politik pravi, da se sicer mnogo pritiska na Hrvate, naj se sporazumejo z nacionalnim blokom, to je: z radikali in samostojnimi demokrati skupaj, in da se temu ne upirajo samo Hrvati, ampak da se tudi radikalom vidi, da hočejo ustvariti čisto nov položaj. — Dr. Trumbić je odgovoril, da pogajanj v podrobnostih ne pozna, a v glavnem pa tudi on misli, da bi radikali radi končno rešitev vprašanja še nekoliko zavlekli. — Tretji politik, o katerem trdi »Politika«, da je točno poučen o vseh razgovorih med Pavlom in Stjepanom Radičem in ki pozna tudi natanko vsa poročila, ki jih je prinesel s seboj iz Beograda, hrvatski poslanec dr. Nikić, pa je izjavil: »Na sporazumu se dela. Določene so že osebe, ki naj to vprašanje prerešeta. Do sporazuma mora priti, ker druge možnosti ni. Naravno je, da je treba postopati pri rešitvi tega vprašanja zelo previdno in delikatno, kakor to zahteva stvar, rečem pa odkrito: Na stvari se dela, in vse se počasi in dobro razvija.«

Pri vseh znanih radikalnih navadah odlašanja in pri vsem spletkarenju, izzivanju in hujskanju samostojnih demokratov se le ustvarja nov položaj in če tudi se razvija samo strankarski sporazum med radikali in radičevci, je vendar za pozneje mnogo izgleda za pravi narodni sporazum, ko bo enkrat Pribečević s svojo skupino kot glavna zapreka izločen in odstranjen od vodstva države.

Poslanci SLS preprečili velike nepravilke.

Nameravani vojaški razpored preklanc.

Po nalogu vojaške oblasti so poslala okrajna glavarstva pretekli teden vsem občinam v Sloveniji razglas, da morajo priti vsi moški (vojaški obvezniki), stari od 21 do 50 let določeni dan na okrajno zbirališče, da se izvrši razpored vojnih obveznikov (razglas rabi srbski izraz »ratni razpored«). Razglas pravi: vojna uvrstitev se razglaša iz sledečih razlogov:

1. da izve vsak vojni obvezanec, kam je uvrščen v slučaju mobilizacije; 2. da znajo posestniki živine in vozov, kaj da imajo oddati v slučaju mobilizacije in za katero jedinico ter 3. da se ugotovi sposobnost vozov, živine (volov!) in konj z opremo za vojno službo.

Nadalje pravi odlok okrajnih glavarstev: Privesti je konje, ki so stari 3 leta in več, in sicer jahalne konje s sedlom in jahalno opremo, vprežne konje z vprego in vprežene v vozove. Bicikle z orodjem itd. Na zbirališču nimajo priti: a) stalno nesposobni invalidi in obvezanci, ki so postali stalno nesposobni vsled poškodb ali hrib, zadobljenih po svetovni vojni in ki imajo tozadev-

no poškodilo, izdano od vojaških komisij; b) vsi težko bolni; c) vsi, pri katerih se je dogodil v rodbini slučaj smrti. Ta izjema velja za dan pogreba; d) vsi, ki so opravičeno zadržani radi nepremagljivih ovir. Vsi ti se morajo zgledati pozneje pri okrajnem glavarju. Razglas govori, da bodo tisti, ki izostanejo, pozneje z orožniki predvedeni vojnemu okragu in bodo tam kaznovani.

V mariborskem okraju je oblast določila sledeči razpored:

V nedeljo, 17. maja zbirališče v St. Lenartu za 42 občin.

Na praznik, 21. maja zbirališče na Ranci za 22 občin.

V nedeljo, 24. maja zbirališče na Teznu za 25 občin.

Na te kraje bi morali priti te dneve vsi moški obvezniki, stari od 21 do 50 let ter bi morali privedi tja vole, konje in vozove. Zanimivo je, kako so razdelili občine. Tako bi n. pr. po tem razporedu morale občine Lajtersberg, Ranca in Pesniški dvor iti na uvrstitev na Tezno, dočim imajo Ranco pred nosom. Ravnotako so za občini Rogoznica in Selce določili Tezno, četudi imajo k Sv. Lenartu trikrat bližje.

Neodpušljivo je bilo tudi to, ker je oblast določila zbiranje samo ob nedeljah in praznikih. To je vendar žalitev našega verskega čuta. Najhuje pa je ta odredba zadela naše župane, ker jih je delala oblast nekako odgovorne za natanko izvedbo te odredbe. Saj župan vsega tega ne more izvesti.

Naši poslanci posredujejo.

Ko so občine dobile odloke oblasti, je nastalo med ljudstvom nemalo razburjenje. Naši ljudje niso hudobni. Vse storijo radi, kar je mogoče. Ali v teh časih tako daleč spravljati živino in vozove, to ni nobena malenkost! Naši župani in drugi možje so naprosili naše poslance, naj pri vojaški in politični oblasti posredujejo, da se prekličejo zbirališča po okrajih. V imenu Jugoslovanskega kluba je poslanec Franjo Žebot pri vojaški oblasti takoj posredoval in prošil v imenu ljudstva, naj se skupno zbiranje po okrajih opusti. Hvala Bogu, pomagalo je!

Komanda divizije v Ljubljani prekliče zbirališča po okrajih.

Ze dne 6. maja 1925 je vojno okrožje mariborsko dobilo od divizije odredbo, da se razvrstitev po okrajih prekliče. Dopis vojnega okrožja, ki ukinja odredbo z dne 4. maja br. 25 ima št. 1264. Te številke navajamo radi tega, da imajo naši ljudje v rokah natančne podatke. Noben še tako hudoben nasprotnik ne more

LISTEK.

Zgodbe napoleonskega vojaka.

Francoski spisal Erckmann-Chatrien; preložil Al. B.

7. nadaljevanje.

Ni si bilo mogoče misliti kaj gnusnejšega, kakor te od tobačnega dima napolnjene, od svetilk na črnookajenih tramovih razsvetljene beznice, te stare rogovile in te maladičice, kako so pili, razgrajali in kot slepci bili po mizah. Zadaj v temi pa stari točajki Ana in Marija z lasmi, na tilniku v vozlu zviti, v katere je bil postrani vtaknjen trizobi glavnik, kako sta gledali to vrvenje, se pri tem gugali v pasu, ali pa junakom na zdravje včasih tudi izpraznili vrček.

Za kmečke sinove, poštene in delavne ljudi, je bilo to želostno življenje. A nikomur se ni ljubilo delati: vsak bi bil dal svoje življenje za dva solda. Vsled neprestanega kričanja, pitja in skrivane žalosti so nazadnje pospali z nosom na mizi. Starci pa so med tem praznili vrče in peli:

«La gloire nous appelle!» (Slava nas kliče.)

Ko sem gledal vse to, sem hvalil Boga, da mi je v moji nesreči dal poštene ljudi, da dvigajo moj pogum in branijo, da ne pridem v tako družbo.

Tako se je vleklo do 25. januarja. Pred nekaj dnevi je bilo prišlo v mesto veliko število novincev, Pjemontezov in Genovčanov. Prvi so bili debeli in rejni kot z kostanjem pitani Savojski in glave so jim pokrivali veliki, šiljasti klobuki; razen tega so nosili temnozeleno hlače iz grobe volne in majhne, kot opeka rdeče jope od istega blaga, ki so bile čez ledja prepasane z usnatim pasom. Njih čevlji so bili sila veliki, in tako so posedali ob stari tržnici ter jedli sir in pesti. Drugi, suhe, ogorele postavice, so se tresli od mraza v svojih dolgih plaščih ob samem pogledu na sneg na strehah ter so z velikimi, črnimi, žalostnimi očmi opazovali mimoidoče ženske. Vsak dan so jih na paradnem trgu vež-

bali v hoji. Bili so namreč določeni, da izpolnijo vrste šestega redovnega polka in so za nekaj časa počivali v infanterijski vojašnici.

Stotnik novincev, Vidal po imenu, je stanoval nad našo sobo. Bil je čokot, krepak, odločen mož, kljub temu pa dobrasrčen in vljuden. Pri nas je bil dal v popravilo svojo uro. Ko je slišal, da sem potrjen in se bojim, da se ne vrnem, me je hrabil z besedami: »To je sama navada . . . čez pet ali šest mesecev se človek bori in maršira, kot je svojo juho. Mnogi se tako privadijo streljati na ljudi s puškami in topovi, da se čutijo nesrečne, ako nimajo tega razvedrila.«

A njegovi nazori niso bili po mojem okusu in to tem bolj, ker sem opazil na njegovem licu pet ali šest zrn smodnika, ki so se bili precej globoko zajedli v kožo in so bili, kakor mi je razložil, posledica strela, ki mu ga je bil neki Rus izprožil skoro pod nos. Tak položaj mi je bil čedalje manj všeč. Ker je bilo preteklo že več dni brez poročil, sem pričel misliti, da so name pozabili, kakor na dolgega Jakoba s Kozjega, o katerem ljudje še zdaj pripovedujejo zaradi njegove izredne sreče. Teta Marjeta je že vsakokrat, kadar sem prišel k njim, rekla: »Glej, glej . . . torej nas bodo pustili pri miru!« — Toda naenkrat 25. januarja, ravno ko sem hotel oditi proti Vier-Windenu, se je gospod Gulden, ki je zanišljen sedel za delovno mizo, s solzami v očeh okrenil in mi rekel:

»Cuj, Jože, to noč sem te še pustil mirno spati, zvedeti pa vendarle moraš: sinoči mi je orožniški stražmojster prinesel za tebe povelje za odhod. Marširal boš s Pjemontezi in Genovčani ter s petimi ali šestimi mladeniči iz mesta: s Klipfelnovim, Lerigovim, Legerjevim in Gašperjem Cebejem. Proti Majncu pojdete.«

Ko sem to slišal, sem čutil, kako so se zašibile noge pod mano. Sedel sem tu, ne da bi rekel besedo. Gospod Gulden je lepo pisano povelje vzel iz predala in ga pričel s počasnim glasom čitati. Samo to se še spominjam, da je bil Jožef Bartha, rojen v Dagsburgu, okolica Pfalzburg, okraj Saarburg, prideljen šestemu redovnemu polku in da mora 29. januarja priti k svojemu koru v Majnc.

Povelje za odhod je napravilo name tako grozen vtis, kakor da prej prav ničesar nisem vedel o tem. Vse se mi

je zdelo nekaj novega in nepričakovanega. Ves razjarjen sem bil radi tega.

Po kratkem molku je gospod Gulden še pristavil:

«Lahi odmarširajo danes okrog enajste ure.»

Hipoma sem se vzdramil kakor iz groznih sanj ter vzkljnil:

»Potem pa Katarine ne bom videl več?«

»Pač, Jože«, je odgovoril s tresočim se glasom gospod Gulden. »Obvestil sem mater Marjeto in Katarino. Torej prideta in ti ji še lahko objameš, predno odideš.«

Videl sem njegovo žalost in to me je ganilo in potrla se bolj, tako da sem se moral hudo premagovati, da se nisem spustil v jok.

Potem je nekaj časa molčal in nadaljeval:

»Tebi ni treba za nič skrbeti — vse sem že pripravil in uredil. Ako se vrneš, Jože, in mi Boga da še tako dolgo živeti, najdeš v meni vedno tistega, kot sem bil. Zdaj, ko sem že v letih, bi bila zame največja sreča, ko bi te kot sina mogel obdržati pri sebi, kajti našel sem pri tebi dobro srce in iskrenost poštenjaka. Oddal bi ti kupčijo . . . prav lepo bi živela skupaj . . . Katarina in ti bi bila moja otroka . . . Ker pa so zdaj stvari take, se odpovejmo temu. A samo za kratek čas — prepričan sem, da te odpuste: kmalu izprevidijo, da ne moreš delati dolgih maršev.«

Med tem, ko je on govoril, sem bil jaz glavo položen na kolena in tiho plakal.

Nazadnje je vstal in vzel iz omare vojaško torbo iz kravjega usnja, ter jo položil na mizo. Jaz sem ga pogledal žalosten in potrj: mislil sem samo na nesrečo, da moram proč.

»Tu je tvoj tornister«, je dejal. »Vanj sem dejal vse, kar potrebuješ: dve platneni srajci, dve flanelasti jopici in vse drugo. V Majncu dobiš še dve srajci — to je vse, česar potrebuješ. Dal pa sem ti tudi narediti čevlje, kajti nič ni slabšega od čevljev vojnega dobavitelja; večinoma so iz konjskega usnja, ki noge dela vroče. Saj sploh nimaš dobrih nog, siromak, zato naj ti bo prihranjena vsaj ta bolečina. Vidiš, tu je vse.«

Položil je torbo na mizo in zopet sedel.

Zunaj se je čulo tekanje Italijanov, ki so se pripravljali za odhod. Nad nami je stotnik Vidal dajal povelja.

trditi, da naši poslanci niso storili v tej zadevi svoje dolžnosti.

Uvrstitev se bo vršila po občinah.

Ker vojaški zakon, ki ga je leta 1923 sprejela Pašič-Pribičevićeva vlada, predpisuje, da morajo vojaški obvezniki priti na uvrstitev in morajo lastniki privedi na določen kraj živino in vozove, se bo zbranje vršilo po občinah. Natančnejša navodila bo pravočasno poslalo okrajno glavarstvo občinskim uradom.

Politični skakači.

V zadnjem »Gospodarju« smo na kratko beležili čudno politično oheet, katero so slavili ob priliki zadnjega običnega zbora Samostojne: zeleni general Pucelj in slovenski republikanec Albin Prepeluh. Ta politična pobratimija je malo bolj čudna in nenavadna na prvi pogled, a razumljiva, ako si pokličemo v spomin značajnost in politično vihravost ter nestalnost mož, ki so se po letih našli v Radičevem kolu, kojemu že muzicira Pašič.

Se pred meseci sta se gledala Pucelj in Prepeluh kot pes in mačka. Kako bi se naj tudi razumela, ker je bil še prvi strog centralist, drugi pa ravno nasprotno — republikanec in po zadnjem običnem zboru Samostojne, 3. maja sta postala oba verniki Radičeve stranke, ki se je izrekla za kralja, za vidovdanske ustavo, njeno strogo izvedbo in za vojaško obveznost vsacega moškega SHS državljana do — smrti. Kratko in malo, dne 3. maja vidimo bivše najstrožje republikance in zagrižene centraliste, kako so si podali roke s ciljem in namenom, da bi se dem potom priplazili do Pašičeve vladne mize in se osebno okoristili.

Politična zveza Pucelj—Prepeluh na programu Radičeve stranke je možna samo med značaji kakor ju predstavljata zgoraj omenjena gospoda.

Gospod Ivan Pucelj je bil še po prevratu podpredsednik Žerjavove stranke. Še le na Žerjavov mig je postal predsednik novoustanovljene Samostojne kmetijske stranke. Kot samostojni general, ki je obljubljal kmetom samostojnost in napovedoval boj za staro pravdo je imel uspeh in je zlezel v narodno skupščino obdan od štiba 8 poslancev. Komaj je bil v Beogradu, je pozabil na kmetstvo samostojnost, na boj za staro pravdo in se je kotil osebne samostojnosti in žepne pravde. Obljubil je Pašiču vse, ponudil mu je svoj in glasove svojih poslancev, samo, da je postal minister in kot tak soustvaritelj našega šestletnega in glavnega zla — centralistične vidovdanske ustave.

Ko je bila enkrat izglasovana ustava, naložena nova davčna bremena, Pašič ni več rabil Pucelja, pognal ga je iz vlade in samostojni Pucelj se je zatekel med srbske zemljoradnike, ki so tudi monarhisti in centralisti. Puceljev prodajo slovenske samostojnosti in njegov skok k zemljoradnikom je naš pošten slovenski kmet nagradil s tem, da je obrnil hrbet Samostojni. Pucelj je sedaj že po dveh volitvah prišel sam v Beograd in je bil v družbi srbskih zemljoradnikov napol v opoziciji, napol z vlado. Tako zgleda torej v par stavih nestalnost političnega prepričanja g. Pucelja.

Ista vihravost kakor Pucelja, se drži in spremlja g. Albina Prepeluha. Prepeluh je stal po prevratu trdno v vrstah socialnih demokratov. Baš tedaj, ko je Prepeluh prisegal na socialistični evangelij, so bili

Svojega konja je imel v orožniški vojašnici. Ukazal je slugi, naj pogleda, če je dobro obdržan in če je že dobil oves.

Ves ta hrup in vrvenje je napravilo name čuden vtis. Se vedno nisem mogel verjeti, da bom moral zapustiti mesto. Ko sem tu sedel v največjem nemiru in zbežanosti, so se naenkrat odprla vrata, Katarina me je ihtela objela in teta Marjeta je vpila:

»Saj sem ti rekla, da moraš bežati v Svico . . . da te bodo ti lopovi nazadnje vendarle vzeli s sabo . . . saj sem ti rekla . . . pa mi nisi hotel verjeti!«

»Mati Marjeta«, je odgovoril gospod Gulden, »v vojno iti, izpolniti svojo dolžnost, ni tako hudo, kakor zaničevanje biti od poštenih ljudi. Namesto da kričite in očitate, kar nič ne pomaga, bi bolje storili, ko bi Jožeta tolažili in bodrili.«

»Ohi!« je rekla ona; »saj mu nič ne očitam . . . Bog ne prizadenil . . . strašno je pa vendar, ako človek doživi kaj takega.«

Katarina me ni pustila od sebe. Sedela je poleg mene in poljubovala sva se.

»Saj se vrneš«, je rekla ter me privila k sebi.

»Seveda . . . seveda . . . sem tiho odgovoril. »Ti pa boš vedno mislila name . . . ljubila ne boš nobenega drugega!«

Ona je ihtela in odgovorila:

»O ne . . . samo tebe bom vedno ljubila.«

To je trajalo že četrte ure, ko so se vrata odprla in je vstopil stotnik Vidal. Zviti plašč mu je kot lovski rog visel čez ramo.

»No«, je rekel, »kaj pa naš vojak?«

»Tukaj je«, je odgovoril gospod Gulden.

»Seveda«, je rekel stotnik, »žalostni ste pred ločitvijo . . . to ne more biti drugače . . . Poznam to . . . Vsi puščamo doma kogarkoli . . .«

In glasno je nadaljeval:

»Glavo pokonci, fant, pogum! Za vraga, saj nismo več otroci!«

Potem je pogledal Katarino in rekel gospodu Guldenu:

»Razumem, da ne gre rad v vojsko.«

Bobnar je bobnal dol po cesti. Stotnik Vidal je rekel:

»Dvajset minut imamo še do odhoda.«

socialni demokratje parkrat na vladi in tudi oni so bili za strogo centralistično ureditev naše države. Ker je radi preveč osebnega koristolovstva socialističnih voditeljev začela stranka propadati, z enako naglico kakor Puceljeva Samostojna, se je začel tudi gospod Prepeluh ozirati okrog po drugih političnih zaveznikih in stopil je v krog slovenskih avtonomistov. Zvezda vodnica je postala Prepeluhu osamosvojitev Slovenije in v tem boju za slovensko avtonomnost je bil Prepeluh neizprosno protivnik vseh centralistov, najbolj pa gosp. Pucelja. Nikdo ni Pucelja tako občutno zbadal po listih, kakor ravno g. Prepeluh v svojem in tedanjem »Avtonomistu«.

Malo pred zadnjimi volitvami g. Prepeluhu ni več zadostovala avtonomija, izrekel se je za republiko Radičevega kova, kot tak kandidiral, a propadel.

Pucelj je pri zadnjih volitvah otel le svoj mandat, Prepeluh je kljub republiki ostal brez mandata — skupščina se sestane, Radičevci krenejo z javnimi izjavami iz republike v monarhijo, centralizem in militarizem — Radičeva stranka se prelevi kar preko noči v Pašičevo pokorno dekle —

Skok, kakor so ga napravili radičevci iz republike pod Pašičevo brado, je bil preveč zapeljiv za Pucelja in Prepeluha.

Pucelj je že dolgo časa okušal ministrske dobrote raz Pašičeve vladne mize, Prepeluh bi za vsako ceno raz postal poslanec, če že ne minister, radičevci hočejo za vsako ceno v vlado — vse te okolščine in ti politični dogodki, spremembe in skoki v prepričanju so tako vplivali na Pucelja in Prepeluha, da sta si 3. majnika podala roke za skupen nastop navidez pod Radičevu tvrdko v resnici pa radi tega, da se prej ali slej okoristita eden z ministrskimi, drugi s poslanskimi dobrotami. Tako torej zgleda politična fotografija g. Pucelja in Prepeluha, ki sta postala kar čez noč prijatelja, po istem receptu, kakor so tudi radičevci kar preko noči zatajili republiko, da se prerijejo do vladne mize.

Zveza Pucelj—Prepeluh—Radič se je dne 3. majnika v Ljubljani sklenila samo s tem namenom in ciljem, da bi ta gospoda s kako novo vabo in zapeljivanjem preslepila našega kmeta, obrtnika in delavca za volilno kroglico pri prihodnjih volitvah. A gospoda Pucelj in Prepeluh se še nista nikdar tako na debelo uredila, kakor se bosta tokrat, ako računata, da bo slovenski volilec pri prihodnjih volitvah ravno tako me-

In ko je bil mene pogledal in gospodu Guldenu stisnil roko, je še pristavil:

»Glejte, da vas ne bo manjkalo pri prvem pozivu.« Nato je odšel. Slišati je bilo, kako je njegov konj pri hišnih vratih hrskal in bil ob tla.

Vreme se je izprevidlo. Žalost me je premagovala. Nikakor se nisem mogel odtrgati od Katarine.

Naenkrat se je oglasilo drobenje na bobnih, vsi bobnarji so se bili zbrali na trgu. Gospod Gulden je na mizi ležečo torbo prijel za jermena in rekel:

»Jože, zdaj nas objemi . . . čas je.«

Smrtnobled sem se vrnal in on mi je torbo dejal čez rame. Katarina je obsedela in jokala, zakrivajoč si obraz s predpasnikom. Teta Marjeta je stala tu vzravnan in me gledala s stisnjenimi ustnicami.

Se vedno je bilo slišati bobnov drobenje. Naenkrat je prenehalo.

»Zdaj bo poziv«, je rekel gospod Gulden in me objel. In nenadoma so ga prenegala čustva, pričel je jokati, me tiho imenoval svojega otroka in rekel:

»Pogum! Pogum!«

Mati Marjeta se je usedla. Ko sem se nagnil k njej, me je z obema rokama prijala za glavo ter rekla poljubivši me:

»Vedno sem te rada imela, Jože, še ko si bil otrok . . . zdaj moraš pa odtod . . . Moj Bog! Moj Bog! Kakšna nesreča!«

Jaz nisem jokal več.

Ko me je bila izpustila teta Marjeta, sem pogledal Katarino. Nič se ni ganila, stopil sem k njej in jo poljubil na lase. Ni se vzravnila, ko pa sem, ker so me zapuščale moči, naglo stopil nazaj, je vzkliknila s srce trgajočim glasom:

»Jože! . . . Jože! . . .«

Zdaj sem se okrenil. Padla sva si v naročje ter tako obstala še nekaj minut. Katarina se ni mogla več držati po konci, posadil sem jo v naslonjač ter odhitel, ne da bi se bil ozrl še enkrat.

Bil sem že na trgu, sredi Italijanov in množice ljudi, ki so kričeli in jokajoč spremljevali svoje fante, in še vedno nisem ničesar videl in slišal.

Ko se je zopet oglasilo bobnanje, sem dvignil oči in

njal svoje politično prepričanje, kakor sta to do sedaj prakticirala politična skakača Ivan Pucelj in Albin Prepeluh.

Ob koncu še moramo beležiti, da Puceljevo uskočstvo k Radiču najbolj zameri g. dr. Žerjav, ki je vedno upal, da se mu bo njegov zgubljeni sinko še vendarle vrnil, a se ni, ampak mu je ušel k Žerjavovemu najljubejšemu sovražniku — Radiču.

Mogoče je še tudi, da bomo lepega dne slišali vesti: politično oheet so slavili: Pucelj, Prepeluh, Žerjav!

Te vrste smo zapisali našemu kmetu v poduk, da lahko uvidi na resničnih in najnovejših zgledih, kako bi se gospodje Prepeluh, Pucelj in Radič igrali z njegovo usodo, ako bi se jim zaupal in jim sledil pri volitvah.

Stranke in njeni generali, ki v dosego osebnih koristi pri vsaki priliki menjavajo programe in se preko noči spreminjajo iz črne v bele in nasprotno, spadajo kam na Balkan in ob albansko mejo, a ne v pošteno in kulturno Slovenijo, ki je od prevrata do danes tudi dejansko pri vseh volitvah dokazala, da je po pretežni večini za politično stalnost in slovensko osamosvojitev, katera edino resno zasleduje in jo bo tudi izvajala že pod rajno Avstrijo avtonomistična SLS.

Kmet ostani pri svojem plugu, čevljar pri svojem kopitu.

Vse zlo na svetu izvira ponajveč iz lenobe posameznih ljudi in pravi raj na zemlji bi bil, ako bi vsak človek skušal čim več proizvajati v dobrobit celokupnega človeštva.

Toda kaj vidimo dandanes v mestih in tuintam tudi pri našem kmečkem ljudstvu na deželi. Brez pravega povoda beži kmečki fant iz svoje rodne grude v mesto za domnevno boljšim in lažjim zaslužkom, dočim cele tolpe meščanov itak nimajo drugega posla, kakor da mečejo žogo, ali pa zastavljajo pot po cestah in ulicah. Na deželi je večkrat veliko pomanjkanje na kmetijskih delavcih in kmet pogostokrat nima še toliko časa, da bi sedel k mizi ter se pošteno najedel, a mestna gospoda zapravlja dan za dnevom z raznimi brezplodnimi športi in igrankami. Pri tem niti ne pomisli na to, da nekdo drug mora za njo garati in godrnja, ako kmetič ne da svojih pridelkov za ceno, ki bi bila njej po godu.

Človek je dandanes nezadovoljen z vsem, kar se mu ponuja. Kmečki fant želi postati lepo oblečen mestni gospodič, ki sedi v kakšni pisarni ter si za malco da postreči s svežimi žemljčkami in najfinejšo »Jadran« svačlico. Sodni kanclist (perovodja), orožnik ali stražnik se da penzionirati, češ, da ne more vršiti več svoje službe, a istočasno se da nastaviti za oskrbnika na kakšnem veleposestvu. On je torej nesposoben za lahko državno službo v pisarni, dovolj sposoben pa je za težavno in odgovornostno polno službovanje v kmetijskem obratu. Ali ni to ironija prve vrste?

V vsakem stanu moremo izhajati prav dobro, če smo skromni in zadovoljni. Tudi priprosti čevljar more priti do lepih prihrankov za stara leta, ako je štedljiv in skromen v svojih vsakdanjih potrebah. Star pregovor pravi: Zadovoljnost je polovica srečnega življenja.

videl, da sem stal med Fürstom in Klipfelom, ki sta imela oba torbe na hrbtu. Njih starši na trgu pred nami so plakali kakor pri pogrebu. Na desni pri mestni hiši je sedel stotnik Vidal na svoji mali sivi kobili in govoril z dvema častnikoma od pešva. Naredniki so čitali imena, čulo se je odgovore. Klicali so Fürsta, Klipselna, Bertha in mi smo odgovarjali kot drugi. Potem je ukazal stotnik: »Stopaj!«, in po dva in dva smo odkorakali proti francoskim vratom.

Na oglu hiše peka Spitz je neka stara žena iz prvega nastropa z zadušnim glasom zaklicala skozi okno:

»Gašper! Gašper!«

Bila je Cebedejeva babica; brada se ji je tresla. Cebedej je pomagal z roko, a ni nič odgovoril. Tudi on je bil zelo žalosten in je povešal glavo.

Jaz sam se tresel že naprej, spomnivši se, da bomo korakali mimo našega stanovanja. Ko smo prišli tja, so se mi tresla kolena. Slišal sem, da je nekdo klical skozi okno, a obrnil sem obraz proti gostilni »Pri rdečem volu.« Bobnanje je pregluševalo vse drugo.

Otroci so leteli za nami in kričali:

»Zdaj odhajajo . . . Glej . . . tam-le je Klipfel . . . tam-le pa Jože!«

Straža pri francoskih vratih je stala v eni vrsti in nas s puško v roki videla iti mimo. Marširali smo skozi vnanjo utrdbo. Potem so utihnili bobni in krenili smo na desno. Slišati je bilo samo še ploskanje čevljev v blatu, kajti sneg je pričel kopneti.

Ravno smo šli mimo dvorca Gerberhof in korakali po klanjcu pred dolgim mostom, ko sem slišal, da me je nekdo ogovoril. Bil je stotnik, ki mi je s svojega konja zaklical:

»Tako je prav, dečko! Zadovoljen sem z vami!«

Nisem si mogel kaj, da bi pri teh besedah ne bil zakokal, in dolgi Fürst tudi. Jokaje sva korakala dalje; drugi so bili vsi bledi in so molčali. Pri dolgem mostu je Cebedej izvlekel pipo, da bi kadil. Lahki pred nami so se pogovarjali in se smejali, ker so bili že tri tedne navajeni tega življenja.

Ko smo bili na metinškem hribu, več kot eno uro od mesta, in smo ravno pričeli korakati navzdol, me je Klipfel potkal po rami in rekel, ozrši se name:

»Poglej tja dol!«